

دل‌می‌خواهد از

شهادت بومی و عشایر

بلوچ و مردم کرمان و

سیستان و بلوچستان

و هرمزگان که با حاج

قاسم کار کردند

مستندی بسازم و

امیدوارم امسال

موفق بشوم

خرده‌روایت‌هایی از مراسم تشییع سردار دل‌ها از زبان محسن اسلام‌زاده، کارگردان مستند «پاییز پنجاه سالگی»

حاج قاسم، اسطوره‌ای که باید رمزگشایی شود

■ الهام ظریفیان | محسن اسلام‌زاده، فیلم‌ساز مشهور متولد ۱۳۵۹ راپیش از این بامستندهایی مانند «تنه‌امیان طالبان»، «اهل سنت ایران»، «اسرار زندان ابوسلیم»، «به دنبال صلح» و «میراب» شناخته بودیم. این بار او به سراغ شخصیتی به قول خودش اسطوره‌ای رفت و با «پاییز پنجاه سالگی» تلاش کرد بخش‌هایی ناگفته از زندگی سرلشکر شهید «حاج قاسم سلیمانی» را از زبان «سردار محمد جمالی»، هم‌رمز حاج قاسم که خود سال ۱۳۹۲ در سوریه شهید شد، روایت کند. این مستند در شانزدهمین جشنواره سینما حقیقت که آذرماه امسال برگزار شد، به اکران درآمد و توانست در بخش «سرباز وطن» تندیس جشنواره و در بخش «جایزه شهید آوینی» تندیس نقره‌ای جشنواره را به خود اختصاص دهد. همچنین جایزه بهترین نویسنده گفتار متن جشنواره در بخش ملی به «محمد نصرت‌خوارزمی»، نویسنده این اثر، تعلق گرفت. این مستند به تهیه‌کنندگی مؤسسه فرهنگی هنری اندیشه شهید آوینی و شبکه یک سیما پخش شد. به همین بهانه با کارگردان این اثر یعنی محسن اسلام‌زاده گفت‌وگوی کوتاهی ترتیب دادیم که در ادامه می‌خوانید.

کرمان شرکت کردم. افتخار این را داشتم که همراه پیکر او در هواپیمایی که حامل پیکر او بود، حضور داشته باشم.

● گویا از این همراهی مستندی هم تهیه شده است. این مستند در چه مرحله‌ای قرار دارد؟

بله، مؤسسه اندیشه شهید آوینی در حال ساخت این مستند است که به زودی آماده می‌شود. من در این مستند به عنوان فیلم‌بردار همراهی کردم.

● از تجربه‌ها و مشاهداتتان و از واکنش‌های مردم در این همراهی بگویید. از نگاه یک فیلم‌ساز، حضور مردم در آن مراسم چگونه بود؟

در نگاه اول آن چیزی که واقعا همه را بهت زده کرده بود، شمار زیاد مردمی بود که برای تشییع آمده بودند. در نگاه بعدی تیپ‌های مختلفی که آمده بودند، خیلی جلب توجه می‌کرد. آن‌ها احساس می‌کردند یک پشتیبان و دلگرمی را از دست داده‌اند و نگران آن بودند. چهره‌های مختلف آمده بودند و این برای من خیلی جالب بود. ما با دوربین‌های زیادی قرار بود تشییع را پوشش بدهیم؛ ولی من شروع کردم به مصاحبه گرفتن از آدم‌ها در همان شلوغی. خیلی برایم عجیب بود وقتی آدم‌های مختلفی را می‌دیدم که طرز فکرهای مختلف از سراسر کشور به تشییع آمده بودند. مثلاً در کرمان یک مینی بوس خانم‌های سن بالا از غرب کشور خودشان را رسانده بودند، یک پیرمرد را یادم است که از تبریز تنهایی آمده بود کرمان، خانمی با بچه بغل آمده بود، اتوبوسی از اهل سنت جنوب سیستان و بلوچستان آمده بودند. همه این‌ها برای من خیلی عجیب و در عین حال جالب بود.

● این اشتیاق و حضور مردم در شهرهای مختلف متفاوت بود یا اینکه در هر شهری مدل خاص خودش را داشت؟

در کرمان اوجش بود و همه برای وداع آمده بودند. چندین بار تلاش کردند پیکر را برای خاک‌سپاری بیاورند؛ ولی انجام نشد. در نهایت نیمه شب و

● آن بخش از شخصیت شهید سلیمانی که برای شما جذاب بود باعث شد به دنبال ساخت مستند درباره او بروید، چه بود؟

بخش جذاب شخصیت حاج قاسم برای من مهم است. نحوه عملکرد او در برهه‌های مختلف و در برخورد با مشکلات و مسائل مختلف کشور بوده است. اینکه این مرد وقتی بحران بزرگی در منطقه به نام داعش به وجود می‌آید، چه کار می‌کند، وقتی در داخل کشور مسئله‌ای پیش می‌آید چطور واکنش نشان می‌دهد. مثلاً وقتی پرچم عزیز کشورمان را به آتش می‌کشند، این مردمی گویدای کاش من را آتش زده بودند. شهید سلیمانی برای همه ما اسطوره‌ای است که ما به او افتخار می‌کنیم؛ ولی جدای از آن، این شهید شخصیت جذابی دارد و باید درباره اینکه این آدم در دوره‌های مختلف چطور به چنین شخصیتی رسیده است، پژوهش شود. از دوره زندگی قبل انقلاب و از آشنایی‌اش با تفکر امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی، در دوران دفاع مقدس و بعد از آن در برهه بسیار مهم بین دفاع مقدس و فرماندهی او در نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. همه این‌ها برای من به عنوان یک مستندساز، مهم است که شخصیت حاج قاسم را در موقعیت‌های مختلف بشناسم. برایم مهم است که هم درباره خود او بدانم و هم درباره قصه‌هایی که اطراف او بوده است.

● شناخت شما از حاج قاسم به چه زمانی برمی‌گردد؟ شما در چه شرایطی این شخصیت را شناختید و این شناخت تا چه میزان بود؟

من تا قبل از بحران سوریه و عراق، جست‌وجو کرده بودم و شناخت مختصری داشتم؛ ولی شناخت منسجمی نبود. مسئله عراق و سوریه که پیش آمد و رسانه‌ها درباره او صحبت کردند، من در عراق و سوریه و افغانستان مستند می‌ساختم. در عراق بارها تا نزدیکی او رسیدم؛ ولی افتخار دیدارش از نزدیک را پیدا نکردم. وقتی حاج قاسم به شهادت رسید، آقای مهدی نقویان از من سؤال کرد: دوست داری در مراسم تشییع او جزو فیلم‌برداران باشی؟ گفتم: با کمال افتخار. و در تشییع حاج قاسم در سه شهر مشهد، تهران و